

ကညီဂွံဝိခွဲးယာ်ကရူၤ

မၤနီၣ်မၤယါတၢ်မၤဘၣ်ဒီးဘၣ်ထံးပုၤဂွံဝိခွဲးယာ်လၢကီၢ်ပယီၤခိၣ်န့ၣ်သီပူၤ

တၢ်ဂီၤတၢ်ဟံၣ်ဖျါ

လၢအိကူး ၁၇ သီ, ၂၀၁၅ နံၣ်/ KHRG လံာ်ကတြၢ်နီၣ်ဂံၢ်-15-3-PS1

န့ၣ်ပလးယာ်ကီၢ်ရၢၣ်တၢ်ဂီၤတၢ်ဟံၣ်ဖျါ ဘၣ်ဃးတၢ်တုၤကျဲး နီၣ်တကီၢ်ကီၢ်ဆၣ် ဒီး ဝီရီၢ်ကီၢ်ဆၣ်အပူၤ ဖဲလၢနီၣ်ဝဲဘၣ် ၂၀၁၄ နံၣ်တုၤ လၢယနူၤအါရံၤ ၂၀၁၅ နံၣ်

တၢ်ဂီၤတၢ်ဟံၣ်ဖျါတဘျီအံၤ ဟံၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဂီၤဘၣ်ဃး ခုၤစီၤဒီပနံၣ် အတၢ်တုၤကျဲးမုၢ်ဖးဒီး ဒီးအတၢ်ပိာ်
ထွဲထီၣ်တဖၣ်ဒီးအမ့ၢ် ခိယၢၤန့ၣ်ဆၢတၢ်ဟးရၢၣ်ဟးဂီၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်နီၣ်ကစၢ်ဒၣ်ပဲ ဟံၣ်ဖျါထီၣ်
စ့ၣ်ကီး တၢ်ဟံၣ်ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကဲထီၣ်သး ခိဖျါတၢ်တုၤကျဲးန့ၣ်လီၤ. သဝီဖိတဖၣ်လၢ ဝီရီၢ်ကီၢ်ဆၣ်ဒီး နီၣ်တကီၢ်ကီၢ်ဆၣ်,
န့ၣ်ပလးယာ်ကီၢ်ရၢၣ်တဖၣ် ကျဲးစးတီၣ်ဖျါထီၣ်ပဲ ဟီၣ်ခိၣ်ကဲတဖၣ်အဂီၢ်အလုၢ်အပူၤတဖၣ် ဒီး တၢ်မုၢ်တဘိတ
ဖၣ်အလုၢ်အပူၤ လၢဘၣ်တၢ်ဟးဂီၤတၢ်ဝဲခိဖျါတၢ်တုၤကျဲး လၢနီၣ်ဝဲဘၣ် ၂၀၁၄ ဒီး လၢယနူၤအါရံၤ ၂၀၁၅ နံၣ်
အဘၢၣ်စၢၤတဖၣ် ဘၣ်ဆၣ်တုၤလၢခဲအံၤတဒီးန့ၣ်စ့ၣ်အိၣ်လိးတဖၣ်ဒီးဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂီၤတၢ်ဟံၣ်ဖျါ နီၣ်တကီၢ်ကီၢ်ဆၣ် ဒီး ဝီရီၢ်ကီၢ်ဆၣ်, န့ၣ်ပလးယာ်ကီၢ်ရၢၣ် (လၢနီၣ်ဝဲဘၣ် ၂၀၁၄ နံၣ်တုၤ လၢယနူၤအါရံၤ ၂၀၁၅ နံၣ်)

တၢ်ဂီၤလၢ တၢ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်အံၤတဖၣ်အံၤ ဘၣ်တၢ်ဒီးအံၤလၢ KHRG ပျီပူၤပုၤမၤသကိးတၢ်ဖဲ န့ၣ်ပလးယာ်ကီၢ်ရၢၣ်
လၢအ ဘၣ်တၢ်န့ၣ်လိအံၤလၢ ကညီဂွံဝိခွဲးယာ်ကရူၤ လၢကမၤနီၣ်မၤယါ တၢ်မၤဘၣ်ဒီးပုၤဂွံဝိခွဲးယာ်
အတၢ်အိၣ်သး တဖၣ်ဖဲလိာ်ကဝီၤပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤတဖၣ်အံၤ ဘၣ်တၢ်မၤဘၣ်အံၤအလိာ်ဝဲအခါ
လၢတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်အဂီၢ်န့ၣ် လီၤ.¹ တၢ်ဂီၤ အဘျီ ၁၀ အံၤ ဘၣ်တၢ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်အံၤယုာ်ဒီး တၢ်ဂီၤအဂီၢ်အဂၤ
လၢအမ့ၢ် ဟီၣ်ကဝီၤတၢ်ဟံၣ်ဖျါ ၁ ဘျီ, တၢ်ကဲထီၣ်သးတၢ်ဟံၣ်ဖျါ ၁ ဘျီ တၢ်ဂီၤမူ ၈ ဘျီ န့ၣ်လီၤ.²

¹ ကညီဂွံဝိခွဲးယာ်ကရူၤ KHRG န့ၣ်လိဝဲလိာ်ကဝီၤပုၤမၤသကိးတၢ်ဖဲတဖၣ်လၢ ကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်တကပၤလၢ ကမၤနီၣ်မၤယါ တၢ်မၤအာမၤပယုာ်
တၢ်ကဲထီၣ်သးတဖၣ် ခိဖျါတၢ်ဟံၣ်ဖျါတဖၣ် ဒီးတၢ်ဟံၣ်နီၣ်တၢ်အတီၤပတီၢ်တၢ်မၤအကျဲးအသီးဒီး မၤဝဲတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်တဖၣ်ဒီးသဝီဖိအဂၤတဖၣ်,
ကွဲးဖျါထီၣ်ဟီၣ်ကဝီၤတၢ်ဟံၣ်ဖျါတဖၣ်လၢဘၣ်ဃးဖဲ တၢ်လိာ်လၢအဝဲသ့ၣ်ညီန့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

² တၢ်ဂီၤတၢ်ဟံၣ်ဖျါအံၤဘၣ်တၢ်ဟံၣ်ဖျါဒီးအိၣ်ထီၣ်အံၤလၢ KHRG ဝဲဒီးပုၤမၤတၢ်ဖဲ ဒီး ဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢ တၢ်ဂီၤတၢ်ကျိၤလၢ အဖဲခိဖျါသးလၢ
လိာ်ကဝီၤပုၤမၤသကိးတၢ်ဖဲ ဖၣ်ပူၣ်ကီၢ်ရၢၣ် လၢအဘၣ်တၢ်န့ၣ်လိအံၤလၢ ကမၤနီၣ်မၤယါဝဲလိာ်ကဝီၤပုၤဂွံဝိခွဲးယာ်တၢ်အိၣ်သးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

၁. တၢ်တုအုၣ်ကျဲမုၢ်ဖးဒိၣ်

တၢ်ဂီၤလၢဘၣ်တၢ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်အိၤလၢထးခိတဖၣ် ဘၣ်တၢ်ဒိအိၤဖဲ လၢဒိၣ်စ့ဘၣ် ၃၁သီ ၂၀၁၄ နံၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤလၢစုစုၣ်တကဟံၣ် မုၢ်ဝဲနီၣ်က...., သနံၣ် ၆၀ နံၣ်, အိၣ်တၢ်လီၤတၢ်ကျဲ ခ... သဝီ, ဝီၤရီၤကီၢ်ဆၣ်, နူပလးယၢ်ကီၢ်ရၣ်ဒီး အဝဲတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးအလီၤတၢ်ဂီၤ ဘၣ်တၢ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်န့ၣ်အိၤဖဲစုထွဲတကဟံၣ် န့ၣ်လီၤ. ခိဖျါတၢ်တု အုၣ်ကျဲမုၢ်ဖးဒိၣ်အယိ, အတၢ်မုၢ်တၢ်ဘိးအမုၢ် တနသၣ်, ယီၤသၣ်, တခိးသၣ် ဒီး အနွံၤသၣ်ထူၣ်တဖၣ်ဟးဂီၤတုၢ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲတၢ်မုၢ်ပၣ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲလၢ တခိးန့ၣ်ဘၣ်စ့အိၣ်လိးတဖၣ်လၢ အတၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢအဟးမၢ်တုၢ်တဖၣ်အဂီၢ်ဒီးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. [တၢ်ဂီၤ: KHRG]

၂. တၢ်တုကျဲ

လၢတၢ်ကမၤဂ့ၤထီၣ် KHRG အကျါအကျဲတဖၣ်ဖျါဖျါဖျါ ကဂ့ၤထီၣ်အဂီၢ်ဒီး န်သိးကန့ၣ်အါထီၣ် တၢ်ဆဲးကျိးအတၢ်လဲၤခိဖျါတဖၣ် လီၤလီၤဒၣ်ဝဲဒီး သဝီဖိလၢကီၢ်ပယိၤထးခိတကဟံၣ်အတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်တဖၣ် ဒီး KHRG အတၢ်ပညိၣ်အိၣ်ဝဲအသိး လၢကတီၣ်ထီၣ် တၢ်ကစီၣ်လၢဒီးန့ၣ်ဘၣ် လၢပျီၤပူၤတဖၣ်ခဲလၢ် ဖဲဘၣ်တၢ်မၤအိၤဒ်အကျါအကျဲအိၣ်ဝဲအသိးဝံၤဒီး တၢ်ကျိၣ်ထံအိၤ ဒီးတၢ်ကွၢ်ကဒါက့ၤ ပုၤလၢအတုၢ်ဘၣ်တၢ်အဂၤအတၢ်ဘၣ် တၢ်ဘၢအဂီၢ်ဒီး ဘၣ်တၢ်မၤဘၢအဂ့ၢ်အကျါလၢအကါဒိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လံာ်ဟံၣ်ဖျါလၢအဘူးအတၢ်အ ဂၤတဖၣ် ဘၣ်တၢ်နီၤဖးလီၤဆူတၢ်ကစီၣ် အကလုာ် တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်လီၤတၢ်ကျဲ ဒီးအနံၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. မုၢ်ဘၣ်သးဖးအါထီၣ် တၢ်ဂ့ၢ်အဂၤ လၢအဘၣ်ထွဲလီၤသးတဖၣ်တခါစုၣ်စုၣ်အဂီၢ် ဝံသးစူၤကွၢ်ဘၣ်လၢ KHRG တၢ်ကစီၣ်သန့တက့ၢ်.

တၢ်ဂီၤတၢ်တၢ်လၢစုစုတကပၤ ဘၣ်တၢ်ဒီးအီၤဖဲ လၢနီၤအါရံၤ ၂၂ သီ ၂၀၁၅ နံၣ်ဖဲဝီၤရီၢ်ကီၢ်ဆၣ်, ဣပလးယၢ်ကီၢ်ရၢၣ်နီၤလီၤ. တၢ်ဂီၤဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲ လၢအမၤ အူၤကျဲၤမုၢ်ဖးဒီးတၢ်မၤလၢ်ထီၣ်အီၤ နးသီးကျဲၤကဘျၢအဂီၢ်နီၤလီၤ. ပုၤသဝီဖိလၢအိၣ်ဒီးကျဲးတဖၣ် တသုၣ်ညါဝဲတၢ်ဂီၢ်နီၤတမံၤလၢကျဲၤန့ၢ် ဘၣ်တၢ်တုၤလၢ်ထီၣ်အီၤဒီး အဝဲသုၣ်တဖၣ်တသုးအသးဘၣ် ဒီးအိၣ်ဝဲဒီးဝဲဟီၣ်ခိၣ်အဖီခိၣ်နီၤလီၤ. ပုၤဆါတၢ်လၢကျဲးသဝီဖိတဖၣ်ခံးဝဲလၢ ပုၤတုၤကျဲးတဖၣ် သုးယီၤဟီၣ်ခိၣ်တဖၣ်လၢကျဲးဖိလၢကယီၤနီၤလီၤ. သဝီဖိတဖၣ်ခံးဝဲလၢ အဝဲသုၣ်မုၢ်တဒီးန့ၢ်စုအိၣ်လိးဘၣ် ဒီးအဝဲသုၣ်တသုးကွၢ်အသးဘၣ်နီၤလီၤ. တၢ်ဂီၤလၢစုစုတကပၤတဘျီ ဘၣ်တၢ်ဒီးအီၤဖဲ လၢနီၣ်ဝဲဘၣ် ၃၀ သီ ၂၀၁၄ နံၣ်, နီၣ်တကီၢ်ကီၢ်ဆၣ်, ဣပလးယၢ်ကီၢ်ရၢၣ်နီၤလီၤ. တၢ်လီၤအမံၤဘၣ်တၢ်ကိး အီၤလၢ လုခံ, အိၣ်သုၣ်လီၤအသးဖဲ ၈... ဒီး ယ...သဝီတဖၣ်နီၤလီၤ. ဖဲလၢနီၣ်ဝဲဘၣ် ၂၀ သီ ၂၀၁၄ နံၣ်, ကျဲၤလၢအစးသးဒီး ကွၢ်အသုၣ်ကွဲၣ်ဒုၢ် ဒီး ကွဲးထိးဝုၢ် ဘၣ်တၢ်စးထီၣ်ဘျီဂုၤကွၢ်အီၤခီဖျိခါစီၤ ခီပနီၣ်နီၤလီၤ. အဝဲအံၤမုၢ်ဝဲဘၣ်တၢ်မၤဂ့ၤထီၣ်ကျဲၤ ဘၣ်ဆၣ်အနၢ်က့ၤ အကဲထီၣ်ဝဲတၢ်ဟးဂီၤလၢ ပုၤလီၤကဝီၤဖိတဖၣ်အဟီၣ်ခိၣ်နီၤလီၤ. ယီၤထူၣ်လၢဘၣ်တၢ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်အီၤလၢတၢ်ဂီၤပုၤ မုၢ်ဝဲယီၤထူၣ်လၢကဘၣ်တၢ်မၤဟးဂီၤကွၢ်အီၤ ခီဖျိလၢအအိၣ် လၢကျဲၤပုၤဒီး သးထူၣ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်မၤဟးဂီၤတုၤလံၤအီၤအါဂီၢ်ဂီၢ် လံၤနီၤလီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်အကစၢ်တဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲ စုအိၣ်လိးနီၤတမံၤဒီးဘၣ်နီၤလီၤ. [တၢ်ဂီၤ: KHRG]

၃. တၢ်ဟံၣ်ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ခီဖျိတၢ်တုၤကျဲၤ

တၢ်ဂီၤလၢစုစုတကပၤဘၣ်တၢ်ဒီးအီၤဖဲ လၢယနူၤအါရံၤ ၂၂ သီ ၂၀၁၅ နံၣ်နီၤလီၤ. တၢ်ဂီၤဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲ စီၤန... အမၤလၢအအိၣ်ဖဲ ဣပလးယၢ်ကီၢ်ရၢၣ်, ဝီၤရီၢ်ကီၢ်ဆၣ်, အနီၤကဝုၤကရၢၢ်, c... သဝီနီၤလီၤ. အဝဲအဟီၣ်ခိၣ်ဒီးအဟံၣ်အယီၤလီၤကျဲးတဖၣ် ဟးမၤတုၤဝဲခီဖျိတၢ်တုၤ အူၤကျဲၤမုၢ်ဖးဒီးအယီၤနီၤလီၤ. သဝီဖိတဖၣ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ ပုၤမၤပနံၣ်တၢ်ကၢနဖၣ်ဆါကွၢ်ဝဲဟီၣ်ခိၣ် တဖၣ်လၢအပုၤဒီးခိၣ်နီၤလီၤ. တၢ်ဂီၤလၢစုစုတကပၤ ဘၣ်တၢ်ဒီးအီၤဖဲ လၢယနူၤအါရံၤ ၂၂ သီ ၂၀၁၅ နံၣ်နီၤလီၤ. တၢ်ဂီၤဟံၣ်ဖျါဝဲ စီၤစ... အိၣ်စုၣ်ကိးလၢဣပလးယၢ်ကီၢ်ရၢၣ်, ဝီၤရီၢ်ကီၢ်ဆၣ်, အနီၤကဝုၤကရၢၢ်, c... သဝီနီၤလီၤ. အဝဲစုၣ်ကိးအဟံၣ်ဒီး ဟီၣ်ခိၣ်လီၤကျဲၤလၢ ဒီးတၢ်လီၤလၢအသုၣ်လီၤတုၤဝဲအကျဲးဟးမၤကွၢ်ဝဲခီဖျိတၢ်တုၤအူၤကျဲၤမုၢ်ဖးဒီးယနူၤလီၤ.

[တၢ်ဂီၤ: KHRG]

၄. တၢ်တုၤကျဲၤ

တၢ်ဂီၤတၢ်အဘျဉ်းလၢစုစုဒီးစုထွဲတကပၤဘၣ်တၢ်ဒီးအိၤဖဲ လၢယၤနူၤအါရံၤ ၂၃သီ ၂၀၁၅နံၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤဟံၣ်ဖျါဝဲလၢ သဝီဖိတဖၣ် တုၤဂ့ၤကျဲလၢအဝဲသ့ၣ်နီၣ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲ ဖဲပုၤလးယၢ်ကီၢ်ရှၢ်, ဝီၤရီၤကီၢ်ဆၣ်, လၢအဒူးဖဲဘူးဝဲ ဆ... သဝီတုၤဆူထ... သဝီန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤ လၢလၢ်လၢစုစုဒီးတကပၤ ဘၣ်တၢ်ဒီးအိၤဖဲ လၢနီၣ်ဝဲဘၣ် ၃၀ သီ ၂၀၁၄ နံၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤတဖၣ်ဘၣ်တၢ်ဒီးအိၤဖဲ တ... သဝီ, ဂ... သဝီ ဒီးယ... သဝီတဖၣ်အဘၣ်စၢၤ ဖဲနီၣ်တကီၢ်ကီၢ်ဆၣ်, ပုၤလးယၢ်ကီၢ်ရှၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤဟံၣ်ဖျါလၢ ခုၤစီၤဒီပနံၣ်အတၢ်တုၤကျဲ န့ၣ်လီၤ. တၢ်တုၤကျဲယံၤပုၤလီၢ်ကဝီၤဖိတဖၣ်အနံၣ်သိကျိးဒီး ရီၤဘၢ်ကျိးတဖၣ်ဟးဂီၤကွၢ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤကျိးကစၢ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ အစုၤကတၢ်ဂြၢးန့ၣ်ဝဲစုအိၣ်လိးန့ၣ်လီၤ စုအိၣ်လိးမ့ၢ်တန့ၢ်ဘၣ်ဒီး အဝဲကတီၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ ခိၣ်န့ၣ်လၢအဘၣ်ထွဲတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲတဒီးန့ၣ်ဘၣ်စုအိၣ်လိးနီၣ်တမံၤဒီးဘၣ် ပိၣ်ခွါလၢအဆၢထၢၣ်ဝဲလၢတၢ်ဂီၤပုၤ လၢစုစုဒီးတကပၤတဂၤဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ “အဝဲအံၤန့ၢ် ဘၣ်ဒီဝဲပဲပုၤကညိၣ်ဂီၢ်ဝိၣ်ဒီးယၢ်န့ၣ်လီၤ.” တၢ်ဂီၤလၢစုထွဲတကပၤလၢ အလီၢ်ခံကတၢ်တဘျဉ် ဘၣ်တၢ်ဒီးအိၤလၢလိဖျါဂြၢးအါရံၤ ၇ သီ ၂၀၁၅ နံၣ်ဖဲ ဖ... သဝီ, နီၣ်တကီၢ်ကီၢ်ဆၣ်, ပုၤလးယၢ်ကီၢ်ရှၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲ ၂၀၁၄ နံၣ်အတီၢ်ပုၤ တရူးဒီပနံၣ်လၢတၢ်တုၤသ့ၣ်ညါ အမံၤဘၣ်တဖု ဟဲတုၤဝဲကသံၣ်ဒီးတဖျါလၢ သဝီဖိတဖၣ်အဂီၢ်ဘၣ်ဆၣ်ပုၤတသုၤအိၤဒီးနီၣ်တဂၤဒီးဘၣ် တၢ်တုၤအိၤမ့ၢ်ဝံၤဒီးကစးထီၣ် လၢတရံးအိၤဖဲ ၂၀၁၅ နံၣ်ဒီးကစးထီၣ် ဟ့ၣ်ကသံၣ်ကသိဒီးတၢ်ကူၤစါယါဘျါလၢသဝီဖိတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. [တၢ်ဂီၤ: KHRG]

Further background reading on the situation in Dooplaya District can be found in the following KHRG reports:

- ‘With only our voices what can we do?’. Land confiscation and local response in southeast Myanmar, (June 2015)
- Press Release: ‘With only our voices what can we do?’. Land confiscation and local response in southeast Myanmar, (June 2015)

- “Dooplaya situation update: Kyainseikgyi Township, December 2014,” (June 2015)
- “Dooplaya interview: Saw A---, April 2014,” (June 2015)
- “Dooplaya short update: Kyonedoe Township, February 2014,” (June 2015)